



Andragoški center Republike Slovenije

Slovene Adult Education Centre

NOVIČKE



NOVEMBER 1995/11

- ▲ DOMA IN V SVETU ● Novi vodje in mentorji študijskih krožkov ● Izobraževanje na daljavo ni več tisto, kar je bilo ● Mednarodni Evropski posvet prostovoljskih združenj
- Izobraževalni programi Evropske skupnosti ● Na poti k povezovanju v Evropi
- Predstavitev študijskih krožkov na mednarodnem kongresu na Južnem Tirolskem
- Načela šole vseživljenjskega učenja ▲ KOTIČEK JE VAŠ ● Izobraževanje moderatorjev trenerjev za izvajanje programa Odkrivanje poklicnega cilja v Sloveniji
- ▲ PREBRALI SMO ZA VAS ● Izziv raznolikosti - stil spoznavanja, učenja, mišljenja
- ▲ POSVETI, KONFERENCE ● Konferanca Evropsko leto vseživljenjskega učenja
- Druga svetovna konferenca o vseživljenjskem učenju ● Inspiracija 96: Svetovna informacijska družba in vseživljenjsko učenje ● Mednarodna konferenca in razstava Rast z učenjem ▲ PRIPRAVLJAMO ● Samorazvoj sodelavcev za konkurenčnost organizacije
- Vabilo na decembrsko srečanje udeležencev izobraževanja iz NLP-ja ▲ IŠČEMO PRAVE IZRAZE ● Smo še 'slušatelji'? ▲ NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo zboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

- Uporabniki in naročniki Novičk so lahko posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvenih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljnih organizacijah).
- Z vsebinsko zasnovo predvidevamo, da bomo v Novičkah objavljali tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:
 - opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
 - razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
 - sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnosti;
 - podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
 - sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
 - novosti v upravljanju in zakonodaji;
 - statistične podatke;
 - mnenja, stališča in predloge;
 - podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
 - podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
 - prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novosti s knjižnega trga;
 - novosti iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.
- V Novičkah bomo objavljali kratke, jedrnate, objektivne in nepristranske informacije.
- Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.
- Uporabniki prejemajo Novičke brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.
- Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS. Odgovorni osebi: mag. Vida A. Mohorčič Špolar - vodja Informacijskega središča, in Peter Monetti - urednik Novičk.
- Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 61000 Ljubljana, telefon: 061 446 482, faks: 061 445 881, elektronska pošta:

X.400: S=SAEC;OU=GUEST;PRMD=AC;ADMD=MAIL;C=SI

RFC-822: saec@ guest.arnes.si

DECnet: STENAR::LJACRS

DOMA IN V SVETU

Novi vodje in mentorji študijskih krožkov

Triletno delovanje projekta Študijski krožki prinaša nove razveseljive uspehe, ki so sad skupnega dela strokovnjakov ACS in denarne podpore Ministrstva za šolstvo in šport.

V preteklih dveh letih se je za delo v študijskih krožkih usposobilo 133 vodij in mentorjev, letos se jim pridružuje še 77 novih, ki bodo v svojih okoljih opravljali pomembno poslanstvo: - širili možnosti za izobraževanje odraslih. Novi vodje in mentorji prihajajo iz različnih krajev Slovenije in iz različnih organizacij, ki pa niso samo izobraževalne; to je še posebno razveseljivo, zlasti za širjenje izobraževanja tudi na vsa druga področja življenja in dela ljudi. Ravno to je bil poglavitni namen in izhodišče pri snovanju tega projekta, in tudi zdaj pri njegovem razvoju in prenašanju v prakso.

Pri projektu so sodelovali centri za socialno delo, različne kulturne organizacije, društva, splošnoizobraževalne knjižnice, sindikati, organizacije za ljudi s posebnimi potrebami ipd. S podelitvijo potrdil o usposobljenosti za delo v študijskih krožkih novim vodjem in mentorjem se je delovanje razširilo tudi v kraje, kjer študijski krožki doslej niso delovali. To so: Cerknica, Krško, Trebnje, Piran, Bakovci, Sevnica, Slovenj Gradec, Radlje ob Dravi, Ruše in Mozirje.

Usposabljanje je potekalo v sedmih skupinah, od teh so bile tri specializirane: za društva podeželske mladine, za Zvezo prijateljev mladine ter za brezposebne. Razveseljivo je tudi to, da se pedagogi, ki delujejo v študijskih skupinah, sami od sebe vključujejo v projekt, saj so začutili, da so metode dela v študijskih krožkih uporabne tudi pri delu študijskih skupin. S tem ko so metode dela študijskih krožkov postale uporabne za strokovnjake in za laike, smo na dobbri poti, da projekt zaživi v praksi.

Novim vodjem in mentorjem želimo veliko uspeha pri snovanju in delovanju študijskih krožkov ter jih še posebej pozivamo, da svoje poslanstvo opravljajo v duhu temeljnih načel študijskih krožkov - svobodna izbira tem in prostovoljnost sodelovanja.

Mag. Slavica Černoša, ACS

Izobraževanje na daljavo ni več tisto, kar je bilo

S konference Open Classroom v Oslu

Septembra sem se udeležila konference Open Classroom v Oslu. Organizirala sta jo EDEN (European Distance Education Network) in ICDE (International Council for Distance Education), denarno pa podprla Unesco in norveško ministrstvo za Cerkev, izobraževanje in raziskovanje, ki sta sponzorirala tudi moje potovanje in bivanje v Oslu. Norvežani so se tako, kot je za Skandinavce značilno, izkazali kot izjemni organizatorji in prijetni gostitelji okrog 150 udeležencem. K vzdušju ju na konferenci je nedvomno pripomogel pravljični Park hotel Rica, ob vznožju slovite holmenkollenske skakalnice.

V treh dneh se je zvrstilo 40 prispevkov različnih avtorjev iz zahodne in tudi vzhodne Evrope, Amerike, Nove Zelandije in Izraela. Poleg plenarnega dela so potekale vzporedne tematske delavnice in predstavitev projektov s plakati, kjer smo tudi mi predstavili naš projekt organiziranega samostojnega učenja.

Delavnice so bile razvrščene v pet tematskih sklopov:

1. Politika in načrtovanje:

Prevladovale so teme, ki so obravnavale pogled v prihodnost izobraževanja, spremembe, po katerih se kaže potreba, tako s stališča večje samostojnosti učenca, kot s stališča sprememb, ki jih prinaša sodobna tehnologija;

2. Priložnosti in izzivi posameznih tehnologij:

Predstavljeno je bilo 14 projektov, kjer uporabljajo zlasti telekomunikacijsko tehnologijo pri učenju in izobraževanju;

3. Izobraževanje na daljavo za različne ciljne skupine:

Predstavljeni so bili projekti odprtga učenja (Open Learning) in izobraževanja na daljavo, namenjeni predvsem ljudem s posebnimi potrebami;

4. Posledice izobraževanja na daljavo:

Tema tega sklopa so bile zlasti posledice, ki jih prinaša vpeljava informacijske tehnologije v izobraževanje, kot npr. spremenjena vloga učitelja, novo znanje, ki je ob tem potrebno.

5. Novi odnosi:

Z vpeljavo informacijske tehnologije nastajajo novi odnosi med akterji izobraževanja, pojavljajo se novi partnerji, kot npr. izobraževalni posredniki (brokerji).

Če bi na kratko povzeli, bi lahko rekli, da je bila rdeča nit celotne konference informacijska tehnologija in spremembe, ki jih povzroča pri učenju in izobraževanju. Čeprav je bila osrednja pozornost namenjena izobraževanju na daljavo, pa ravno

informacijska tehnologija povzroča spremembe, ki bodo sčasoma zahtevala drugačno poimenovanje in vsebinske opredelitev učnih in izobraževalnih pristopov. Izobraževanje na daljavo in kasneje odprto učenje (Open Learning) sta se med razvojem pojavila kot obrobna pristopa, pri katerih je poudarek predvsem na samostojnem delu, za izobraževanje na daljavo pa je značilna zlasti fizična ločenost učitelja in učenca. Z vpeljavo sodobne tehnologije, tako v izobraževanje na daljavo kot v tradicionalno izobraževanje, pa se meje med enim in drugim razblinjajo. Z vpeljevanjem samostojnih metod v tradicionalno izobraževanje, - to omogoča in olajšuje zlasti multimedijs - se tradicionalno učenje in izobraževanje približuje odprtemu učenju (Open Learning), hkrati pa uporaba različnih povezav - modernska povezava, Internet, zlasti pa satelitski prenosi - pripomore k vse tesnejši povezavi med učiteljem in učencem, ki je pri izobraževanju na daljavo še do nedavnega ostal sam, izoliran, tako od učitelja kot od drugih učencev. Projektom, ki so jih na konferenci predstavili je skupno zlasti to, da se ti trije prijemi, tradicionalno poučevanje, samostojno učenje in izobraževanje na daljavo med seboj prepletajo in dopolnjujejo. Kot primer bom navedla kako poteka program angleščine za tehnike na tehniškem inštitutu v Ouluju na Finskem. Finska je razmeroma redko naseljena, zaradi geografskih posebnosti in podnebnih razmer pa je potovanje iz kraja v kraj pogosto oteženo. Tako je učitelji na inštitutu v Ouluju, učenci pa so po vsej deželi. Učenje poteka takole: učenec se v območnem učnem središču priklopi na računalniško omrežje in samostojno predeluje avdiografične lekcije, ki mu jih pošilja učitelj iz Ouluja; ob določenih dnevih in urah se telefonsko poveže z učiteljem, ki je hkrati povezan tudi z drugimi učenci (učenci med seboj ne morejo biti povezani) in lekcijo predelajo skupaj; občasno imajo nekakšen frontalen pouk, videokonferenco, ko se učenci zberejo in poslušajo (in gledajo) učitelja iz Ouluja, ki je lahko oddaljen od njih tudi nekaj sto kilometrov. Hkrati je to priložnost, da se učenci spoznajo in pogovorijo o morebitnih težavah, vse to pa dopolnjuje samostojno učenje, ki poteka v območnih učnih središčih (lahko seveda tudi kjer koli drugje), kjer so na voljo jezikovni laboratoriji in gradivo za samostojno učenje, zlasti programi za učenje besednjaka in slovnice na CD-ROMih.

Je to morda "razred" prihodnosti? Prepričali so me, da takšna prihodnost ni več daleč.

Če se želite včlaniti v EDEN ali ICDE (ustanove ali posamezniki), sporočite to na naslova:

EDEN Secretariat UK,

Ms Kerry Mann, Executive Secretary

PO Box 92, Milton Keynes

MK7 6DX, United Kingdom

Tel.: 00 44 1908 65 4147

Faks: 00 44 1908 65 4374

E-mail: k.a.mann@open.ac.uk

ICDE (International Council for Distance Education)

Gjerdums vei 12

0486 Oslo

Norway

Tel.: 00 47 22 95 06 30

Faks: 00 47 22 95 07 19

Irena Benedik, ACS

Mednarodni Evropski posvet prostovoljskih združenj 1995

"Nikoli končno in zmeraj na poti" - to je vodilo in prvo pravilo višje šole Dalum. Šola je bila ustanovljena že 1862, in vendar je ne glede na dolgo tradicijo in ukoreninjenost v pretekli dánski kulturi in izobraževalnem sistemu simbol za novosti, nove zamisli in razvoj. Prvotno je delovala kot Ljudska visoka šola (Folk High School); ustanovil jo je Cristen Kold, glavni inovator in pobudnik novega izobraževalnega programa pa je bil Jørgen Pedersen. Šola je v Odenseju, ki je zaradi odlične lokacije - v središču Danske, prometne povezanosti in učnih možnosti pogosta organizatorica mnogih izobraževalnih in kulturnih srečanj. Arhitektonská zasnovanost in raznolika izbira različne informacijske tehnologije omogočata učenje v manjših skupinah in zavzeto sodelovanje vseh udeležencev pri delu.

Šola je letos gostila Evropski posvet prostovoljskih združenj (ESVA European Symposium on Voluntary Associations 1995). Udeležilo se ga je več znanstvenikov, izobraževalcev in drugih strokovnjakov, ki delajo na področju prostovoljskega sektorja in civilne družbe. Omrežje so ustanovili in razvili na podlagi izkušenj iz nizozemsko madžarskega sodelovanja, ki se je začelo pred desetimi leti. Letošnji posvet je bil organiziran v sodelovanju z lokalno vlado (Country of Funen) in Oddelkom za kulturo in izobraževanje odraslih pri Ministrstvu za izobraževanje in kulturo od 10. do 15. oktobra.

ESVA ima mednarodni sklad, ki je nepridobitna organizacija s sedežem na Madžarskem in združuje člane iz najrazličnejših držav, predvsem iz Vzhodne in Srednje Evrope. Ustanovljen je bil zato, da bi podpiral:

- raziskovanje in izobraževanje na področju nepridobitnega, prostovoljskega oziroma t.i. tretjega sektorja;
- prenašanje in širjenje znanja in informacij v t.i. tretjem sektorju;
- komunikacijo in sodelovanje raziskovalcev, v teoriji in praksi.

Posveta se je udeležilo 36 udeležencev iz: Poljske, Estonije, Madžarske, Romunije, Anglije, Švedske, Finske, Danske, Nizozemske, Združenih držav Amerike in Slovenije. Predsedoval je dr. Josef Katus, delo pa je potekalo predvsem v obliki predavanj in delavnic.

Temeljna tema posveta je bila Prostovoljske organizacije in komunikacijski management. Udeleženci so v pogovoru poudarili, da je nova izobraževalna tehnologija vsekakor eden od pomembnejših dejavnikov, ki zboljšuje učno kakovost in bistveno vplivajo na dogajanje v družbi. Prednosti takega načina sporazumevanja so vidne v večji integrativnosti in interaktivnosti. Ugotovili so, da nova informacijska tehnologija, ne le da ponuja nove možnosti, temveč opozarja tudi na nove težave, hkrati pa razširja socialne in druge informacije pri njihovem reševanju. Komunikacijske novosti hkrati ponujajo nove možnosti in prostor za delovanje in povezovanje, zlasti v državah, ki sedaj ustvarjajo strukturo civilne družbe.

Veliko prostovoljskih organizacij še zmeraj ne zna izrabiti prednosti sodobne informacijske tehnologije. To je pogosto posledica odpora do novosti ali pomanjkanja denarja. Potrebe po razvijanju novega načina komuniciranja izhajajo iz:

- potreb po razvoju zunanje komunikacije, ki bi omogočila večjo denarno in socialno podporo;
- povečevanja samostojnosti prostovoljskih združenj;
- razširjanja znanja in informacij, ki zajemajo značilnosti naravnega in kulturnega okolja, kot tudi razvoj komunikacijskih in drugih izobraževalnih spremnosti. To pa so spremnosti, ki so ključne pri razvoju izobraževanja odraslih in vseživljenjskega učenja.

Organizatorji so na koncu posvet ovrednotili. Udeleženci so izpolnili anketni vprašalnik in v odgovorih izrazili zadovoljstvo z obravnavano vsebino, s temami, časovno porazdelitvijo plenarnih predavanj in delavnic ter organizacijo celotnega posveta. Dobro so ocenili predvsem komunikacijo v delavnicah, ki so bile prirejene ob tem srečanju in predvsem praktično usmerjene in so predstavljale podatke in projekte v različnih državah. Posebno zadovoljni so bili z organizacijo in gostoljubnostjo domačinov.

Zadnja seja izvršnega odbora je določila osrednjo temo in kraj naslednjega posveta. Naslednji posvet ESVA (1996) bo v Helsinkih, in sicer na temo Prostovoljska združenja in etničnost.

Jasmina Mirčeva, ACS



Izobraževalni programi Evropske skupnosti

V Bruslju je bil od 25. do 28. oktobra 1995 seminar v organizaciji Evropske fondacije za razvoj menedžmenta (EFMD - European Foundation for Management Development) z naslovom Programi evropske skupnosti na področju menedžmenta, izobraževanja in usposabljanja (EC Programmes in the Area of Management, Education and Training). Udeležilo se ga je 65 strokovnjakov, predvsem iz držav članic Evropske skupnosti. Države srednje in vzhodne Evrope so bile zastopane z udeleženkama iz Češke in Slovenije.

Poglavitni namen seminarja je bil predvsem seznaniti udeležence s projekti Evropske skupnosti na področju menedžmenta, izobraževanja in usposabljanja. Vendar se organizatorji niso omejili samo na to področje, temveč so predstavili vse projekte, kjer je mogoče sofinanciranje Evropske skupnosti. Pri tem je šlo za 27 ustreznih programov (PHARE in podskupine, zaposlovanje (employment) in podskupine, LEONARDO in podskupine, SOCRATES in podskupine, TEMPUS, usposabljanje in mobilnost raziskovalcev (TMR - Training and Mobility of Researchers), ciljno družbeno-gospodarsko raziskovanje (TSER - Targeted Socio-Economic Research), druge pobude na področju izobraževanja in usposabljanja (11 projektov, ki so del večjih projektov npr. PHARE ali SOCRATES, ali pa so specifični za posamezno območje - npr. sredozemske dežele. Predstavili so tudi decentralizirane pisarne Evropske zveze in omrežja in vire informacij. Tako je bil prvi dan namenjen splošni predstavitev vseh programov, drugi dan seminarja pa smo udeleženci v delavnicih podrobnejše spoznavali posamezne projekte.

Lahko bi se reklo, da je bil cilj seminarja v celoti dosežen - predstavitev projektov evropske skupnosti, kdo se lahko na te projekte prijavi, kdaj so roki za prijavo in cilji, ki jih posamezni projekti zasledujejo. Res pa je, da ne udeleženci ne organizatorji s seminarjem niso bili popolnoma zadovoljni. Organizatorji so pričakovali več razprave, predvsem o popolnoma določenih projektih. To so pričakovali tudi udeleženci, vendar se to ni zgodilo. Udeleženci niso prišli s projektmi, o katerih bi želeli razpravljati, ampak so prišli poslušati o novostih, morebitnih novih ciljih in iskati partnerje za nadaljnje sodelovanje. Delavnice, kjer bi bila razprava mogoča, pa so bile časovno prekratke in informacijsko tako strnjene, da kakršne koli razprave, predvsem pa bolj poglobljene, sploh niso omogočale.

In vendar je bila odločitev za udeležbo na seminarju v Bruslju pomembna. Pomenila je spoznavanje ljudi in institucij in navezovanje stikov s populacijo s katero smo se doslej morda premalo srečevali - izobraževalci menedžerjev. To ne pomeni, da je Slovenija v tem delu brez povezav. V tem dogajanju sodelujejo vsaj tri slovenske organizacije, ena izmed njih celo zelo aktivno. Tam so bile izobraževalne institucije, kot so Fontainbleau (najbolj znana francoska institucija za izobraževanje menedžerjev), kadrovski fakultete, različne agencije, ki se s tem izobraževanjem ukvarjajo in nacionalni uradi, odgovorni za programe Evropske skupnosti. V centru smo prepričani, da to, kar smo slišali v Bruslju, ni pomembno samo za nas.

Programi Evropske skupnosti, ki jih denarno podpira, bodo marsikoga izmed vas zanimali zdaj, ko načrtujete dejavnosti za naslednje leto. V ACS vam ponujamo



možnost, da vam pripravimo skupno srečanje, kjer bi vam povedali več o posameznih programih, ciljih, rokih za prijavo in možnostih za sodelovanje v programih.

Vse, ki vas to zanima in želite, da organiziramo posebno srečanje, pokličite v ACS Mašo Stavanja, najkasneje do 8. decembra 1995.

Mag. Vida A. Mohorčič Špolar, ACS

Na poti k povezovanju v Evropi

Projekt Evropskega sveta Izobraževanje odraslih za aktivno in demokratično državljanstvo ali kaj lahko k temu pripomore zakonodaja in politika

Evropski svet v Strasbourg in njegovi organi za področje izobraževanja (Sekcija za šolsko in zunajšolsko izobraževanje pri Direktoratu za izobraževanje, kulturo in šport) se v zadnjih letih zaporedoma lotevajo tudi projektov, pomembnih za izobraževanje odraslih. Tako so v letih 1988 do 1993 izpeljali projekt Izobraževanje odraslih in družbene spremembe (končno poročilo je leta 1993 napisal Gerald Bogard), zdaj pa končujejo projekt Izobraževanje odraslih za demokratično državljanstvo (Adult Education for Democratic Citizenship), na temo, ki se je začela leta 1994. Pri teh projektih sodelujejo strokovnjaki iz številnih evropskih držav, ki obravnavajo posamezne teme iz projektov v ožjih ekspertnih skupinah. Povabljen sem bil, da sodelujem pri obravnavi teme Vprašanja zakonodaje in politike pri izobraževanju odraslih (Legislative and Policy Issues in the Field of Adult Education), pri projektu o izobraževanju odraslih in aktivnem državljanstvu. Skupina se je sestala od 25. do 27. oktobra 1995. Poleg vodje in osebja iz Sveta Evrope nas je v tej skupini sodelovalo dvanajst oseb iz enajstih držav.

Celoten projekt je sicer obsegal pet tem, poleg že navedene še tele: Zaposlenost, delo in državljanstvo; pridobivanje ključnih kvalifikacij s splošnim izobraževanjem in poklicnim usposabljanjem odraslih; Sodelovanje in partnerstvo: kako omogočiti odraslim, da aktivno in odgovorno sodelujejo; Novi koncept razvoja skupnosti v razvijajoči se demokraciji; Kulturni pluralizem, manjštine in migracije: kako se naučiti živeti skupaj v kulturni različnosti. Projekt je vodil Ettore Gelpi, znani strokovnjak, ki je dalj časa deloval pri Unescu. Zdaj ko so vsi projekti končani, bo E. Gelpi napisal končno poročilo, sicer pa se izdela za vsako temo tudi posebno poročilo. Poleg tega sprejme skupina končni dokument s stališči in priporočili o obravnavani temi. Ta priporočila in predlogi bodo predloženi organom Sveta Evrope, ki razpravljajo o njihovi včlenitvi v program dela Sveta Evropa za naslednje obdobje.

Poleg tega da sem sodeloval v razpravi o temi, za katero sem bil povabljen, sem pripravil tudi poseben prispevek za razpravo (takšno nalogu je imel vsak od povabljenih udeležencev). Naslov mojega prispevka je bil: Vloga in pristojnosti države pri razvijanju in sistemskem urejanju ter pospeševanju razvoja izobraževanja odraslih. Opozorjal sem na to, da pri razvijanju izobraževanja odraslih potrebujemo jasno državno (nacionalno) politiko in strategijo in da moramo v tej doseči, da bo izobraževanje odraslih, sistemsko enakopravno obravnavano v primerjavi z izobraževanjem otrok in mladine, sicer pa je

treba upoštevati njegove specifičnosti. Opozarjal sem na krizni položaj izobraževanja odraslih v nekdanjih evropskih socialističnih državah in na potrebo, da zahodna Evropa, zlasti Evropska zveza, bolj včlenijo ta del Evrope v svoje razvojne načrte in politične odločitve.

V sprejetih sklepih in priporočilih je bilo oboje pomembno upoštevano. Sicer pa je bilo na različne načine poudarjeno, da je uresničitev cilja - spodbuditi in doseči enake možnosti za sodelovanje vseh v družbi - odvisna od optimalne uporabe človeške energije, od ljudi. Kot posebne teme, ki zadevajo sodelovanje izobraževanja odraslih in zahtevajo posebno pozorno obravnavo, so bile navedene v sprejetem končnem dokumentu: avtonomnost subjektov (posameznikov in skupin); razvoj struktur, s katerimi se povezujeta učenje in razvijanje spremnosti za demokratično sodelovanje; učenje in delo; oblike in potek izobraževanja; sistemi za podporo (zakonodaja, financiranje, potrjevanje, vodenje). Priporočili pa so, naj bi opravili: raziskavo o medsebojnem prepletanju transnacionalnih ter dvostranskih in večstranskih politik ob soočanju z nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi politikami in sistemmi. Glede na te raziskave naj bi ugotovili najboljše modele in institucionalne prijeme, s katerimi bi bilo mogoče pomagati državam, da bi čim bolje uporabile mednarodne povezave in pomoč. Raziskati bi morali tudi načine, kako lahko izobraževanje odraslih pripomore k temu, da bi vsi ljudje lahko postali dejavní neodvisni učenci in državljeni ter s tem krepili civilno družbo in območna gospodarstva v novi Evropi in na novem trgu dela.

Ugotovitve, kakršne lahko sprejme skupina izvedencev, v kateri so zastopniki različnih držav, so zmeraj bolj ali manj splošne in vseobsegajoče. Vendar moram poudariti, da je skupina imela posebno razumevanje za problematiko nekdanjih socialističnih držav in da se je to ustrezno zrcalilo v sprejetih stališčih in priporočilih. Očitno je, da se začenjajo Evropa ali vsaj mnogi Evropejci zavedati grozeče nevarnosti, da bi pol Evrope (po številu prebivalcev, še bolj pa po velikosti ozemlja nekdanjih socialističnih držav, srednje in vzhodne Evrope) ostalo nevčlanjeno v nove zveze. Res pa je, da je na tej poti veliko hudih težav in da bo tako tudi v prihodnje.

Dr. Zoran Jelenc, ACS



Predstavitev študijskih krožkov na mednarodnem kongresu na Južnem Tiolskem

"Izobraževanje na podeželju" je tema, s katero se že nekaj let zavzeto ukvarja Urad za izobraževanje odraslih v Bolzanu (Italija). V dneh od 28. do 30. novembra 1995 je potekal 3. mednarodni kongres, ki je bil namenjen tej tematiki. Udeleženci iz Južne Tiolske, Avstrije, Švice in Slovenije so iz spoznani strokovnjakov, izkušenj izobraževalcev in samih uporabnikov izobraževalnih programov skušali izluščiti smeri razvoja, predvsem pa moč izobraževanja, ki naj bi to podprla.



Osrednje razprave so bile na temo razvoja identitete posameznikov in skupin, ki se srečujejo v turizmu, in zagotavljanja kakovosti v turizmu ter izobraževalnih procesih. Psihologinja Sylvia Schroll-Machl z Visoke šole v Regensburgu, etnologinja prof. dr. Christel Kohle Hezinger z Etnološkega instituta na Univerzi v Marburgu in sociolog prof. Diego Cason so razgrnili široko problematiko identitete posameznikov, skupin in naselij na območju Alp. V delovnih skupinah so udeleženci predvsem potrdili, da je treba ustvarjati okolja, kjer bodo stalni prebivalci in turisti iz "potovanj" naredili "srečanja" posameznikov s sabo in z drugimi. Prof. Ugo Morelli z Univerze Ca'Foscari v Benetkah je skušal označiti mogoče smeri razvoja teh krajev; označil ga je kot dolgotrajen proces spremnjanja miselnosti, ki poteka med več skupnostmi. Razvoj zahteva jasne sloge sodelovanja, jasno razvrstitev vrednot in razvoj novih in jasnih pričakovanj. Lastnik in direktor hotela "Sterne Muri", Hans Robert Weiss iz Brna, je ob tem predstavil svojo vizijo razvoja, ki temelji na zagotavljanju kakovosti samih storitev in odnosov s sodelavci.

Ves čas kongresa je bilo čutiti močno željo udeležencev, da bi se seznanili z modeli izobraževanja, ki že prinašajo ali vsaj predvidevajo uspehe pri nadaljnjem razvoju turizma. Predstavljenih je bilo 14 projektov. Iz Slovenije sta sodelovala Mirjam Perovič iz agencije "Tolminska" in Darko Mali z ACS. Predstavila sta pripravo ter dozdajšnjo izpeljavo in dosežke projekta Študijski krožki. Izkazalo se je, da so Študijski krožki uspešen model sodelovanja izobraževanja odraslih in nosilcev celostnega razvoja podeželja. Metode, način dela in sodelovanje članov ter projekti, ki so potem nastali so veliko pripomogli k razvoju krajev in turizma. Dragoceno je obsežno zbrano gradivo pripravljenje publikacije pa odlično predstavljajo novo turistično podobo krajev. V razpravi, ki se je nadaljevala v pogovoru za okroglo mizo, so našli veliko vzporednih točk z zelo uspešnim modelom Načrta turističnega razvoja Naturna na Južnem Tirolskem. Sodelovanje z Uradom za izobraževanje odraslih v Bolzanu, ki je bil tudi organiziral kongres, je bilo poudarjeno ravno v točkah, ki jih razvija tudi ACS: vpeljevanje novih metod učenja in sodelovanja in motivacija ter svetovanje na začetku procesa in med potekom.

Izobraževanje za razvoj podeželja in turizma, ki je v alpskih deželah ključnega pomena za razvoj, so tista področja, od katerih izobraževanje odraslih še veliko obeta. Udeleženci kongresa v Bolzanu so poleg potrebe po novem znanju poudarili predvsem veliko željo po sodelovanju tako posameznih področij z izobraževanjem odraslih kot posameznih uspešnih modelov med sabo.

Darko Mali, ACS



Nov dokument ELLI Načela šole vseživljenjskega učenja

Šola vseživljenjskega učenja:

1. Uresničuje strategijo vsestranskega razvoja potencialov vsakega študenta in učitelja kot glavni organizacijski cilj.
2. Z razumevanjem potreb posameznega študenta in nenehnega razvoja programov za učitelje razvija kulturo kakovosti in spoštovanja visokih standardov v vseh svojih dejavnostih.
3. Uporablja spremnosti, zmožnosti in znanje voditeljev, staršev in drugih partnerjev v skupnosti kot temeljni vir razvoja učnih možnosti za otroke in učitelje.
4. Osredotoča se na razvoj bistvenega učenja, socialnih, osebnih in življenjskih spremnosti, vrednot in razumevanja, ki omogoča otrokom prilagajanje na spremembe v življenjskem ciklusu.
5. Ustrezno uporablja sodobno informacijsko in komunikacijsko tehnologijo, z uporabo skupnih učnih priložnosti v raznih omrežjih.
6. Zagotavlja vodeno učenje širši skupnosti, da bi spodbudila razumevanje, strpnost, spoštovanje do drugih, pozitivne vrednote in resnično družbo, ki se uči.
7. Spodbuja sodelovanje med šolo in domom in vključuje družino v življenje in delo šole.
8. Razširja vseživljenjsko učenje na vse študente in učitelje s pomočjo osebnih učnih načrtov, vodij in mentorjev.
9. Z izkušnjami in dodatnimi kulikularnimi možnostmi ozavešča otroke in učitelje.
10. Uzavešča učenje kot zaželeno, nenehno in prijetno navado za vsakogar.

(Objavljeno v ELLI Comment, No. 14, September 1995)



KOTIČEK JE VAŠ



Izobraževanje moderatorjev trenerjev za izvajanje programa Odkrivanje poklicnega cilja v Sloveniji

"DOBA" iz Maribora je priredila letošnjega novembra v Rogaški Slatini že za tetjo skupino desetdnevno usposabljanje moderatorjev trenerjev za izvajanje programa Odkrivanje poklicnega cilja. V tej skupini so strokovni sodelavci Republiškega zavoda

za zaposlovanje in območnih enot. Usposabljanje vodi avtorica koncepta Odkrivanje poklicnega cilja, gospa Johana Frank iz Nemčije.

Temeljni cilj programa Odkrivanje poklicnega cilja je, da odrasli odgovorno isčejo informacije, ki so zanje pomembne ter odkrivajo svoje posebnosti in prednosti. Udeleženci spoznajo, kako ponuditi koristno in na katero ciljno skupino delodajalcev naj bo takšna pobuda naslovljena. Tako spoznajo svoje tržne možnosti, razvijejo strategijo, skratka ustvarjajo svoj osebni marketing.

Ta program je v Sloveniji eden redkih, ki priponore k ustvarjanju osebne kariere udeleženca. Doslej je bilo usposobljenih 30 trenerjev moderatorjev, ki že uresničujejo ta program, predvsem za brezposelne. Programi potekajo v sodelovanju z območnimi entitativi zavodov za zaposlovanje.

V DOBI smo v letu 1995 spremljali in vrednotili uresničevanje programa Odkrivanje poklicnega cilja, v prihodnjem letu pa bomo z evalvacijo nadaljevali in opravljali tudi strokovno spremiljanje izvajanja pri različnih izvajalcih. Na podlagi ocenjenih učinkov bomo predlagali možnosti za nadaljnje vključevanje programa v ukrepe politike zaposlovanja in povezovanja z drugimi programi za izobraževanje odraslih.

Jasna Dominko-Baloh DOBA Maribor

PREBRALI SMO ZA VAS


**Izziv raznolikosti - stili spoznavanja,
učenja, mišljenja**

**Barica Marentič-Požarnik, Lidija Magajna in Cirila
Peklaj, Educa, 1995**

V knjigi, ki je pravkar izšla, nam tri avtorice, priznane slovenske strokovnjakinje za pedagoško psihologijo, predstavljajo pomembna novejša psihološka spoznanja o stilih spoznavanja (kognitivnih stilih) ter učnih stilih in strategijah. Že samo ta kratka navedba ključnih pojmov, s katerimi se ukvarjajo navedene avtorice v pričajočem besedilu, pove, kako potrebno in pomembno knjigo smo dobili na našem trgu. Pri tem je treba še posebno pochlpati to, da besedilo ni nastalo kot prevod tujega dela, ampak je sad dejavnosti in ustvarjalnosti naših strokovnjakinj. Seveda so pri tem uporabile spoznanja nekaterih tujih avtorjev, ki že dalj časa raziskujejo stile človekovega spoznavanja in učenja, vendar pa so ta spoznanja ustvarjalno obogatile s svojimi raziskavami in ugotovitvami o tem, kako je s stilji spoznavanja in učenja ter ustrezajočimi strategijami pri nas. Še posebno pozornost pa vse tri avtorice - vsaka ima v knjigi po več prispevkov - namenjajo temu, kako je mogoče ta spoznanja uporabiti v praksi. Vrednost teh spoznanj navsezadnje potrjuje tudi to, da so se vse tri avtorice prav s tem delom pridobile svoje akademiske nazive: dve sta postali doktorici ena pa magistra psihologije in pedagogike.

V prvem delu knjige se Lidija Magajna in Cirila Peklaj ukvarjata predvsem s stili spoznavanja ali kognitivnimi stilmi ter z njihovo klasifikacijo, pregledi in opisi. Pri tem nas opozarjata na individualne razlike v načinih spoznavanja ter njihovo povezavo s spoznavnimi sposobnostmi. Ker kognitivni stil ni le prirojena danost, temveč se razvija tudi pod vplivi okolja, nam avtorici pojasnjujeta tudi tovrstne vplive in razlike, ki nastajajo v odvisnosti od spola, fizioloških podlag, etničnih posebnosti in kulture ter različnih drugih dejavnikov okolja, še posebno šolskega. Pri tem namenita posebno pozornost vplivom spoznavnega stila na uspešnost v šoli in načinom učenja; razlagata, kako lahko spoznanja o kognitivnih stilih uporabimo pri učenju in poučevanju v šoli.

Drugi del knjige prinaša še bolj raznoliko množico spoznani, med njimi tudi veliko ugotovitev iz domačih raziskav, ki so jih opravile predvsem obravnavane avtorice. Najprej zvemo, kaj so učni stili, strategije in pristopi k učenju, vse to pa se seveda povezuje s stili spoznavanja, ki so bili prikazani v prvem delu. Potem nam Barica Marentič Požarnik - prva, ki se je pri nas začela ukvarjati s tem vprašanjem - predstavi dva modela ali dve pojmovanji učnega stila: model učnega stila, kot ga je razvil Američan David Kolb, in stile spoznavanja po Kanadčanu R. Rancourtu. Prvi temelji na podmeni, da v doslej prevladajočih pojmovanjih o učenju zapostavljamo pomen izkušnje in izkušenjskega učenja (experiential learning). Kolb je učne stile prikazal v obliki kroga izkustvenega učenja", v katerem sestavljajo ključne izhodiščne točke za določanje učnega stila štiri modalitete: "konkretna izkušnja", "razmišljajoče opazovanje", "abstraktna konceptualizacija" in "aktivno eksperimentiranje". Te štiri modalitete so skrajne točke na dveh oseh, od katerih ena označuje kontinuiteto od dojemanja "(na osnovi konkretne izkušnje)" do razumevanja "(na osnovi abstraktno logičnega razmišljanja)", druga pa nasprote, ki ga označujejo pola "aktivno delovanje v zunanjem svetu" in "vase obrnjeno razmišljajoče oprazovanje" (str. 79). S kombiniranjem prej navedenih razsežnosti in polov je avtor opredelil štiri temeljne stile učenja, to pa so: akomodativni, divergentni, asimilativni in konvergentni; vsakega je tudi natančno opisal in v izpeljavah navedel njim pripadajoče vrste in značilnosti učenja ter tudi značilna poklicna in delovna področja, s katerimi se najbolj ujema. Drugi (Rancourtov) model izhaja iz določitve treh modusov (načinov) spoznavanja oz. pridobivanja znanja, to pa so: racionalni (izhodišče spoznavanja je razmišljanje, pristop deduktivno mišljenje), empirični (izhodišče je spoznavanje prek čutil, opazovanje, pristop induktiven), in noetični (izhodišče-osebna, čustveno obarvana izkušnja, pristop - analogen in intuitiven). Ta klasifikacija temelji na fizioloških, psiholoških, pedagoških in socioloških dimerizijah, ali drugače povedano: "njegovo izhodišče je celovita osebnost v interakciji z okoljem" (str. 110). Avtor ob teh "čistih" tipih ponuja tudi vse mogoče kombinacije med njimi. V knjigi se potem seznamimo še s stili učenja avtorjev R. in K. Dunn (Lidija Magajna), ter s pristopi k učenju po Enwistlu (Cirila Peklaj).

Kot posebno vrednost knjige omenimo, da nas ob prikazu teh različnih učnih in spoznavnih stilov ter prvin in stilov učenja seznanja tudi z vprašalniki in instrumenti, s katerimi lahko vsak sam tudi preskusiti in ugotovi svoje stile spoznavanja in učenja ter svoje pristope k učenju. Vprašalniki, ki so jih izdelali Kolb, Rancourt in Enwistle, so namenjeni predvsem mladim (npr. študentom, dijakom) in odraslim, en vprašalnik za ugotavljanje stila učenja in razmišljanja pa je namenjen le otrokom.

Theoretska spoznanja niso prenesena v knjigo le mehanično od drugod, temveč so podlage, ki jih avtorice uporabijo za razmišljanje. Pri tem nas vodijo zlasti k razmišljanju o tehle vprašanjih:

- kakšne posledice ima stil spoznavanja in učni stil za uspešnost ljudi;
- kaj je večje bogastvo: imeti en prevladujoči učni stil ali biti pri svojem učnem stilu čim bolj raznovrsten, nespecifičen;
- kako razvijati šibka področja pri svojem učnem stilu: ali pri tem poudarjati specializacijo ali integracijo;
- kako najbolje uporabiti svoj prednosti spoznavni in učni stil za razvoj svoje kariere;
- kako se naučiti spoznati in uporabljati svoj učni stil; to je pomembno tako za učenca kot tudi za učitelja;
- kako se naučiti spoznati in sprejemati različnost učencev po njihovem spoznavnem in učnem stilu in kako se naučiti tolerirati to različnost;
- kako ustvariti v učnem položaju najboljšo (optimalno) kombinacijo učnega in spoznavnega stila učitelja in učencev; kako oblikovati ustrezno strategijo učenja; ali je pri nas mogoče vpeljati možnost, da učitelj in učenec skleneta "didaktično pogodbo", in pri tem upoštevati tudi različnost spoznavnega in učnega stila;
- kako v učnem procesu in procesu učenja načrtovati, da bo spoznavni in učni stil kar najbolje izrabljen;
- kako vpeljati spoznanja o stilih spoznavanja in učenja ter o učnih strategijah in pristopih v izobraževanje učiteljev ter v svetovalno delo z učitelji;
- kako razviti svetovalno delo za učence/študente, in pri tem uporabiti čim več znanja o stilih spoznavanja in učenja;
- kako spodbuditi nadaljnje raziskovalno delo o stilih spoznavanja in učenja, saj je očitno, da je tu mogoče še marsikaj odkriti.

To je seveda le nekaj vprašanj, v besedilu pa bomo našli še druga in prav tako pa tudi veliko stališč avtoric do teh vprašanj.

Posebej moram poudariti, da vse tri avtorice uporabljajo in prekušajo prikazana teoretična spoznanja tudi v praksi: pri pouku ali v delavnicah, ki so jih same vodile ali jih še vodijo.

Eno od najbolj vznemirljivih spoznanj iz te knjige je, da na splošno zelo malo vemo o bistvenih prvinah svojega spoznavanja in učenja in da vedo malo o tem tudi naši učitelji.

Knjiga nam seveda ponuja lepe možnosti, da to pomanjkljivost odpravimo, in še več: da z novimi spoznanji začnemo spremenjati praks, kjer vsega tega ta čas sploh ne uporabljamo, če pa že kaj, potem je tega bore malo.

Za nas, ki se ukvarjamo z izobraževanjem odraslih, je pomembno, da je knjiga zelo uporabna tudi pri izobraževanju in učenju odraslih. Pomembna je tudi za razvoj neodvisnega in samostojnega učenja odraslih. Še posebno uporabna so ta spoznanja pri razvijanju novih oblik in možnostih izobraževanja odraslih, ki se v zadnjem času razvijajo pri nas, zlasti v središčih za samostojno učenje, središčih za ugotavljanje in potrjevanje znanja, v študijskih krožkih. Posebno pomembna so za svetovalne delavce pri izobraževanju ali pri svetovanju za razvoj kariere. Gotovo pa bi lahko kot potencialne uporabnike knjige navedli še koga: poleg učiteljev še mentorje, inštruktorje, organizatorje izobraževanja, vse tiste, ki se kakor koli ukvarjajo z razvojem ljudi in z njihovim učenjem; lahko pa jih uporabimo povsod, kjer izvajajo in organizirajo učenje in izobraževanje. Ker pa se svet spreminja tako, da se učimo in izobražujemo vsi ljudje, vse življenje in povsod, in da to lahko ob pomoči in tudi s svojim delom opravimo.

tudi sami, bo knjiga koristila многим ljudem, četudi niso formalno včlenjeni v izobraževanje.

Dr. Zoran Jelenc, ACS

POSVETI, KONFERENCE

Konferanca Evropsko leto vseživljenjskega učenja 16.-22. junij 1996, Espoo in Rovaniemi, Finska

Konferanca se bo osredotočila na pet tem:

1. **Novo evropsko delovno mesto:** Obravnava teme naj bi pripomogla k razumevanju spremenljajočega se delovnega mesta in opredelila strategije, ki bodo nenehno omogočale zaposlitev ob vseživljenjskem učenju.
2. **Organizacije, ki se učijo, v družbi, ki se uči;** določili naj bi procese, metode in dejavnosti za ustvarjanje organizacij, ki se učijo, in z njimi, prav takšne družbe.
3. **Razumevanje in obvladovanje sprememb:** ta tema naj bi pripomogla k razumevanju sprememb in opredelitvi uspešnih strategij vseživljenjskega učenja.
4. **Spretnosti, vrednote in zmožnosti vseživljenjskega učenja:** ugotoviti je treba bistvene posameznikove zmožnosti v vseh starostih in določiti kurikulum, ki jim bo ustrezal.
5. **Nove učne metode:** cilj te teme je pojasniti, kako lahko nove učne tehnologije koristijo vseživljenjskemu učenju na vseh področjih.

Te teme bodo obravnavali v spletih:

1. Trgovina, industrija,
2. Strokovne organizacije in sindikati,
3. Lokalne in regionalne vlade,
4. Univerze in visokošolsko izobraževanje,
5. Poklicno izobraževanje,
6. Šole in učitelji.

Ugotovitve konference bodo dopolnile predloge s prve konference (Rim, december 1994) in bodo zbrane v Akcijskem projektu 2000, ki naj bi obogatil vseživljenjsko učenje v vsei Evropi.



Druga svetovna konferenca o vseživljenjskem učenju

23.-25. september 1996, Ottawa, Ontario, Kanada

Cilji konference so:

1. Konferenca naj bi osvetlila pomen in vpliv vseživljenjskega učenja na gospodarski napredek in kulturno ter družbeno vitalnost.
2. Ob tej priložnosti naj bi si udeleženci izmenjali spoznanja z vsega sveta o praksi in načelih vseživljenjskega učenja v šolah, visokošolskih ustanovah, strokovnih združenjih, organizacijah in skupnostih.
3. Vsi, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih, naj bi bili včlenjeni v svetovno omrežje znanja, ki povezuje izobraževanje in razvoj s čvrsto filozofijo učenja ki izhaja iz različnih kultur in okolij in jih povezuje.
4. Nujno je uresničiti načelo, naj bo temeljno izobraževanje dostopno vsem otrokom, mladim in odraslim.

Več o konferenci lahko izveste po internet World Wide Web: <http://gcl.carleton.ca>

Opomba: Podrobnosti v zvezi z organizacijo obeh konferenc še niso znane.



Inspiracija 96: Svetovna informacijska družba in vseživljenjsko učenje

7.-10. maj 1996, Liverpool

Konferenca z naslovom Inspiration 96: The Global Information Society and Lifelong Learning naj bi navdihnila načrte za delo v 21. stoletju, in sicer v izobraževanju, gospodarstvu, tehnologiji in družbi ter poudarila pomen vseživljenjskega učenja, ki povezuje vsa ta področja in je temelj ekonomskega in družbenega napredka.

Več informacij dobite na naslovu: Conference and Exhibition Organisers, Copson International Ltd., Refuge Assurance House, Lord Street, Liverpool L2 1TT, United Kingdom.



Mednarodna konferenca in razstava

Rast z učenjem

15.-17. maja 1996, Kopenhagen

Poglaviti cilj konference Growth Through Learning je izmenjava izkušenj z novostmi, pobudami in prakso pri rasti z "učenjem". Tako se krepi tekmovalna prednost v spreminjajočem se svetu na treh različnih področjih: organizacijsko učenje, učenje v skupinah in individualno učenje.

Več informacij dobite na naslovu: Secretary E.C.L.O., Chausse de Bruxelles, 135, B-1310 La Hulpe, Belgium, faks 0032 2 655 5812.

PRIPRAVLJAMO

Izobraževalno srečanje Samorazvoj sodelavcev za konkurenčnost organizacije Vabilo na predstavitev knjige

Septembra smo predstavili knjigo "Samorazvoj sodelavcev za konkurenčnost organizacije" in napovedali izobraževalno srečanje. Strokovno gradivo bo dobrodošlo in dragoceno predvsem tistim, ki se ukvarjate z razvojem izobraževanja v organizacijah in zavodih ter želite sistemsko reševati razvoj sodelavcev.

V torek, 12. decembra 1995 ob 9. uri bo izobraževalno srečanje v seminarski sobi Andragoškega centra RS, Ljubljana, Šmartinska 134a.

Avtorja, Traudi Mihalič in mag. Milan Ambrož, nam bosta predstavila uspešen učni poslovni model, ki je preskušen v dobrih slovenskih podjetjih. V svoji knjigi namenjata posebno pozornost mentorskemu slogu vodenja, ki spodbuja procese stalnih in postopnih korakov razvoja sodelavcev na vseh ravneh v podjetju ali organizaciji.

Avtorja se zavedata, da mora učinkovito izobraževanje podpirati konkurenčne prednosti podjetij in organizacij in pri tem spodbujati samoorganiziranost sodelavcev, ki temelji na njihovem vplivu na lastno delo in razvija njihovo samostojnost. Izobraževalno srečanje bo zato še posebno zanimivo za vodje in sodelavce, ki se zavedate vrednosti pričakovanj in potreb vseh, ki so zainteresirani za razvoj podjetja in soustvarjanje njegove pozitivne samopodobe. Prinaša praktične primere in instrumente, ki sta jih avtorja sama razvila in preverila v praksi.

Zaželeno je, da svojo udeležbo sporočite v ACS Maši Stavanja po tel. 061 446 482.

Maša Stavanja, ACS

Vabilo na decembrsko srečanje udeležencev izobraževanja iz NLP-ja

Tako kot vsak mesec se bomo tudi v decembru zbrali, da bi urili svoje komunikacijske in svetovalne spretnosti, ki smo jih spoznali pri prejšnjem izobraževanju. Zato vabimo vse udeležence izobraževanja iz NLP-ja, zlasti tiste, ki ste končali že 3. ali 4. modul, da pridete na srečanje, ki bo v torek, 12. decembra 1995, ob 15. uri v mali seminarški sobi na ACS. Predlagam tele teme:

1. Pogajalski model - vaja,
2. Tehnika Satir - vaja,
3. Aktualne novosti iz NLP-ja.

Veseli bomo, če boste svoj prihod napovedali po telefonu 061 446 482 Maša Stavanja ali Zdenka Birman Forjanič.

Na svidenje na ACS!

Nada Mulej, ACS

ІШЕМО ПРАВЕ ИЗРАЗЕ

Smo še 'slušatelji'?

Tradicionalna izpeljava izobraževalnega programa, ne le za otroke, temveč tudi za odrasle, je temeljila na frontalnem pouku. Pri tem je dejaven predvsem učitelj, nalogu udeležencev pa je, da ga čim bolj pozorno poslušajo in si skušajo zapomniti, kar so slišali. Tradicionalni pouk je torej enosmerna komunikacija: kjer imamo na eni strani govorca (predavatelja), na drugi pa poslušalca. Tega so, v takšnem načinu izobraževanja, lahko poimenovali tudi z izrazom 'slušatelj'.

Danes razvijamo v izobraževanju odraslih aktivne metode, v katerih je zaželeno, da udeleženec sodeluje s svojimi spoznanji, stališči, reševanjem problemov, z dejavnostjo vseh svojih čutov, s praktičnim delom, samostojnim učenjem, projektnim delom idr. Le poslušanja naj bi bilo praviloma čim manj. Govorimo o multimedijiškem ali multiinformnem izobraževanju. V tem netradicionalnem izobraževanju pa marsikdaj sploh ni več mogoče samo poslušati. Pri izobraževanju se odpravljajo prostorski in časovni stereotipi. Govorimo o izobraževanju na daljavo, o središčih za samostojno učenje, o izobraževanju po interaktivni televiziji, o telekonferencah in konzultacijah itn. Kako težko opuščamo stare izraze (navada je železna srajca!) lahko vidimo iz tega, ko nekateri celo člane študijskih krožkov imenujejo 'slušatelj'. V resnici 'slušatelj' sploh ne spada

v študijski krožek. Tu in tam ga sicer še lahko najdemo v predavalnicah, a tudi tu si ga največkrat ne želimo le kot 'slušatelja'. Sklenimo torej: Bodimo v izobraževanju odraslih čim manj slušatelji in imejmo čim manj učiteljev, ki nas vidijo kot takšne in nas tako imenujejo.

Ko pa iščemo pravi izraz, ki bi nadomestil danes že zastarelega 'slušatelja', imamo v slovenščini spet težave. Najbolj splošen in široko uporaben je izraz 'udeleženec izobraževanja', potem pa, odvisno od narave dejavnosti, še 'učenec', 'študent'... In to je vse! S tem se naše izrazje na tem področju izčrpa, saj imajo izrazi, kot je, denimo, 'tečajnik', že ožji pomen.

Dr. Zoran Jelenc, ACS

NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS

Adult learning methods : a guide for effective instruction / ed. by Michael W. Galbraith. Malabar : Krieger, 1990. 414 str.

Beyer, Maria: Možganija : mind mapping v akciji. Ljubljana : Glotta nova, 1995

Caffarella, Rosemary S.; O'Donnell, Judith M.: Self-directed learning. Nottingham : University of Nottingham, Department of Adult Education, 1989. 27 str. (Adults : psychological and educational perspectives : new series ; 1)

Creating dynamic adult learning experiences. Vol. 1. (Zvočni posnetek) / Stephen D. Brookfield interviews Malcolm S. Knowles and Raymond J. Wlodkowski. San Francisco : Jossey-Bass, 1987. 1 zvočna kaseta (60 min)

Creating dynamic adult learning experiences. Vol. 2. (Zvočni posnetek) / Stephen D. Brookfield interviews Alan B. Knox and Leonard Nadler. San Francisco : Jossey-Bass, 1987. 1 zvočna kaseta (60 min)

Elley, Warwick B.: How in the world do students read? : IEA study of reading literacy. Hague : The International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA), 1992. 120 str.

Examens des politiques nationales d'éducation : Belgique. Paris : OECD, 1993. 142 str.

Furlan, Ivan: Psihologija poučavanja. Zagreb : Školska knjiga, 1990. 151 str.

Hall, Arnold: The adult school movement in the twentieth century. Nottingham : University of Nottingham, Department of Adult Education, 1985. 244 str. (Nottingham studies in the theory and practice of the education of adults)

Hallak, Jacques: **Educational policies in a comparative perspective : suggestions for a research agenda.** Paris : International Institute for Educational Planning (IIEP), 1991. 20 str. (IIEP contributions ; No. 6)

Hostier, John: **The aims of adult education.** Manchester : University of Manchester, Department of Adult and Higher Education, 1981. 77 str. (Manchester monographs ; 17)

Internationales Jahrbuch der Erwachsenenbildung. Band 20, Alphabetisierung und Grundbildung Erwachsenen in europäischen Industriestaaten / Herausgegeben von Joachim H. Knoll. Köln : Böhlau, 1992. 261 str.

Internationales Jahrbuch der Erwachsenenbildung. Band 21, Erwachsenenbildung zwischen Aufklärung und Qualifizierung. Herausforderung im nationalen und internationalen Kontext / Herausgegeben von Joachim H. Knoll. Köln : Böhlau, 1993. 285 str.

Kade, Jochen: **Erwachsenenbildung und Identität : eine empirische Studie zur Aneignung von Bildungsangeboten.** 2. Auflage. Weinheim : Deutscher Studien Verlag, 1992. 348 str.

Knox, Alan B.: **Helping adults learn : a guide to planning, implementing, and conducting programs.** San Francisco ; Oxford : Jossey-Bass, 1990. 262 str.

Knox, Alan B.: **Strengthening adult and continuing education : a global perspective on synergistic leadership.** San Francisco : Jossey-Bass, 1993. 598 str. (The Jossey-Bass higher and adult education series)

Learning through discussion / Jerome Rabow ... (et al.). 3rd ed. Thousand Oaks ; London ; New Delhi : Sage, 1994. 70 str.

Lockwood, D.: **Effective vocational training design.** ILO Vocational Training Branch; Geneva, ILO, 1986. 124 str.

Marriott, Stuart: **Extramural empires: service and self-interest in English university adult education 1873-1983.** Nottingham : Department of Adult Education, University of Nottingham, 1984. 137 str. (Nottingham studies in the theory and practice of the education of adults)

Menschenrecht auf Bildung? / Hrsg. Horst Ruprecht und Gerhard-H. Sitzmann. Weltenburg : Weltenburg Akademie, 1987. 104 str. (Erwachsenenbildung als Wissenschaft, Band 15)

Mrkonjić, Andelko: **Činioci kvaliteta srednjeg obrazovanja.** Zagreb : Školske novine, 1989. (Savremena istraivanja ; 23)

Nübler, Irmgard: **Limits to change in training systems : the case of Germany.** Geneva : ILO, 1991. 20 str. (Discussion Paper ; No. 85).

Osbat, Luciano : **The provision of distance learning in Italy : summary report.** Berlin : CEDEFOP, 1986. 29 str.

Peters, John M.; Peter Jarvis and associates: **Adult education : evolution and achievements in a developing field of study**. San Francisco ; Oxford : Jossey-Bass, 1991. 491 str. (The Jossey-Bass higher and adult education series)

Policy and research in adult education : the first Nottingham international colloquium 1981. Nottingham : Department of Adult Education, University of Nottingham, 1981. 150 str. (Nottingham studies in the theory and practice of the education of adults)

The prospects for educational planning : a workshop organised by IIEP on the occasion of its XXVth anniversary / Edited by Françoise Caillods. Paris : Unesco, International Institute for Educational Planning, 1989. 337 str.

The recognition of prior learning. Wellington : New Zealand Qualifications Authority, 1993. 32 str. (Quality Assurance in Education and training)

Recognition of prior learning : and the national qualifications framework 21 - 23 April 1993 : conference papers. Wellington : New Zealand Qualifications Authority, 1993. 266 str. loc. pag.

Reforming open and distance education : Critical Reflection from Practice / edited by Terry Evans and Daryl Nation. London : Kogan Page, 1993. 240 str.

Rogers, Jenny: Adults learning. Third edition. Milton Keynes : Open University Press, 1989. 199 str.

Sanyal, Bikas C.: Higher education and employment : an international comparative analysis : an IIEP research report. Paris : International Institute for Educational Planning (IIEP), 1993. 237 str.

Selman, Gordon: Citizenship and the adult education movement in Canada. Vancouver : Centre for Continuing Education, The University of British Columbia 1991. 168 str. (Monographs on comparative and area studies in adult education)

Slater, M.: Internal training and external short courses : a study of informal continuing education in the special sector of the library/information field. London : The British Library Board, 1988. 247 str. (British Library research paper ; 52)

Stanage, Sherman M.: Adult education and phenomenological research : new direction for theory, practice, and research. Malabar : Krieger, 1987. 421 str.

Storan, J.: Making experience count. London : Learning From Experience Trust, 1988. 14 str.

Supporting the unemployed in further education. London : Further Education Unit (FEU), 1989. 56 str.

Thomas, Brian: Total quality training : the quality culture and quality trainer. London : McGraw-Hill, 1992. 185 str.

A trade unionists' guide to environmental issues. London : Labour Research Department (LRD), 1990. 33 str. (LRD booklets)

Venezky, Richard L.; Page S. Bristow; John P. Sabatini: When less is more : a comparative analysis for placing students in adult literacy classes. Philadelphia : NCAL, 1993. 22 str. (NCAL technical report ; 93-8)

Volkshochschule - das kommunale Weiterbildungszentrum. Informationen und Beiträge für die Arbeit der Volkshochschulen in den neuen Bundesländern / Deutscher Volkshochschul-Verband (Hrsg.). Bonn : Deutscher Volkshochschul-Verband e.V., 1990. 173 str.

Volkshochschulen und kommunale Ermtwicklunszusammenarbeit / zusammengestellt von Hartmut Dürste und Manfred Fenner. Bonn : Deutscher Volkshochschul-Verband, 1990. 240 str. (Volkshochschulen und Themenbereich Afrika, Asien und Lateinamerika ; Materialien 32)

Von der Abgrenzung zum Beitritt : Erwachsenenbildung/Weiterbildung in der Bundesrepublik Deutschland und der Deutschen Demokratischen Republik vor und nach der "Wende" / J. H. Knoll, U. Sommer (Hrsg.). Ehningen bei Böblingen : Expert Verlag, 1992. 142 str. (Beruf + Bildung ; Band 29)

Wiederbegegnung, Herausforderungen an die Politische Bildung / Gerhard Strunk ... (et al.). Frankfurt (Main) : Pädagogische Arbeitsstelle des Deutschen Volkshochschul-Verbandes, 1990. 101 str. (Berichte, Materialien, Planungshilfen)

Zehn Jahre Erwachsenenbildungswissenschaft / Wilhelm Mader ... (et al.). Bad Heilbrunn/Obb. : Klinkhardt, 1991. 156 str. (Theorie und Praxis der Erwachsenenbildung)

Adult learning and the environment : learning for the future : a NIACE policy discussion paper. Leicester : NIACE, 1993. 26 str.

Bertrand, Olivier: Planning human resources : methods, experiences and practices. Paris : International Institute for Educational Planning (IIEP), 1992. 172 str. (Fundamentals of educational planning ; 41)

Burnham, Byron R.: Evaluating human resources, programs and organizations. Malabar : Krieger, 1995. 130 str. (Professional practices in adult education and human resource development series)

Course handbook for the dipHE/BA (Hons) applied social studies by independent study 1992-1993. Alsager : Crewe+Alsager College of Higher Education, Department of Humanities and Applied Social Studies, 1992. 80 str.

Elias, John L.; Sharan Merriam: Philosophical foundations of adult education. Malabar : Krieger, 1980. 212 str.

Evans, David R.: The planning of nonformal education. Paris : IIEP, 1981. 102 str. (Fundamentals of educational planning ; 30)

Fuchs-Brüninghoff, Elisabeth; Wolfgang Kreft; Ulrike Kropp: Functional illiteracy and literacy provision in developed countries : the case of the Federal republic of Germany. Hamburg : Unesco Institute for Education (UIE), 1986. 90 str. (Functional illiteracy in industrialised countries, 2)

Functional literacy : theoretical issues and educational implications / ed. by Ludo Verhoeven. Amsterdam ; Philadelphia : J. Benjamins, 1994. 493 str. (Studies in written language and literacy ; 1)

Funkcionalna pismenost : drugi slovenski posvet / Ana Krajnc... (et al.). Ljubljana : Andragoški center Republike Slovenije, 1993. 49 str.

Reischman, Jost: Offenes Lernen von Erwachsenenbildung : Grundlagen und Erprobung im Zeitungskolleg. Bad Heilbrun/Obb. : Klinkhardt, 1988. 256 str.

Rohrmann, Rudi: Gesetzgebung und Politik zur Erwachsenenbildung in Deutschland. Bonn : Institut für Internationale Zusammenarbeit des Deutschen Volkshochschul-Verbandes (IIZ, DVV), 1994. 33 str. (Internationale Perspektiven der Erwachsenenbildung ; 9)

Rush, R. Timothy; Moe, Alden J.; Storlie, Rebecca L.: Occupational literacy education. Newark : International Reading Association (IRA), 1986. 159 str.

Selman, Gordon: Felt along the heart : a life in adult education. Vancouver : The University of British Columbia, Centre for Continuing Education, 1994. 242 str. (Monographs on comparative and area studies in adult education)

Peter Monetti, ACS



Bralcem Novičk sporočam, da je knjižnica ACS odprta za obiskovalce v sredo in petek dopoldne od 10. do 12. ure ter v ponedeljek in četrtek popoldne od 14. do 16. ure. Vabljeni.

Avtorje prosim, da pošljajo svoje prispevke za Novičke na računalniški disketi (to bom vrnil), ker nam s tem prihranijo delo s prepisovanjem.

Urednik



*ACS
SANC*

svetovalje, raziskovanje, razvoj, informacijsko središče, izobraževanje
consulting, research, development, info-centre, education